

Alam-Pedja koostöökogu (KOKO) koosolek

Palupõhja looduskoolis

08. juuni 2022

Algus 15.00, lõpp 19.30

Protokollis ja juhatas: Kaili Viilma.

Osalejate nimekiri (25 isikut) **Lisas 1.**

Päevakord:

1. Ülevaade arengutest Keskkonnaametis ja maailma keskkonnateemadest laiemalt (üldplaneeringud, s.h. energeetika lahendused) – **Kaili Viilma**
2. Emajõe kaldakindlustusest Palupõhja külas – **Kaili Viilma**, vastukaja **Elva vallalt**.
3. AP niitude majandamise (s.h. teede ja Jaago kinnistu puiskarjamaa) probleemidest – **Viljar Ilves** ja **Robert Oetjen**, vastukaja RMK-st **Priit Voolaid**'ilt ja KeAst **Ragnar Kapaun**'ilt.
4. Alam-Pedja järelevalve pilgu läbi (s.h. Emajõe talgutest) – **Tanel Tärna**
5. Rohunepi 2021. a seire tulemusest ja 2022. a plaanidest – **Leho Luigujõe**
6. RMK külastuskorralduse ja loodushoiutööde plaanid 2022. aastaks ja 2021. a tehtu – **Malle Oras** ja **Priit Voolaid**
7. Alam-Pedja juubeliraamatu plaanidest – **Kaili Viilma**, ettepanekud **Sven Začek** ja **Arne Ader**.
8. **Vaba mikrofon**

ARUTATI:

1. Ülevaade eelmisel koosolekul kokkulepitust, arengutest Keskkonnaametis ja maailma keskkonnateemadest laiemalt (üldplaneeringud, s.h. energeetika lahendused) – **Kaili Viilma**

Aasta algusest on KeA-l uus peadirektor, Rainer Vakra, kelle sõnum on olnud, et asutusel oleks lihtsamad kirjad, mõistlikud kaalutlused ning rohkem klientide partnerlust.

Väga huvitav oli õppereis Soome, kus soovisime uurida sealsete kolleegide kogemust Natura aladel tegutsemise ja loastamise kohta. Selgus, et seal on ametnike vabadus mitteformaalseid kooskõlastusi anda ja tingimusi seada oluliselt suurem kui Eesti ja tegelikult ka Euroopa õigusruum võimaldaks.

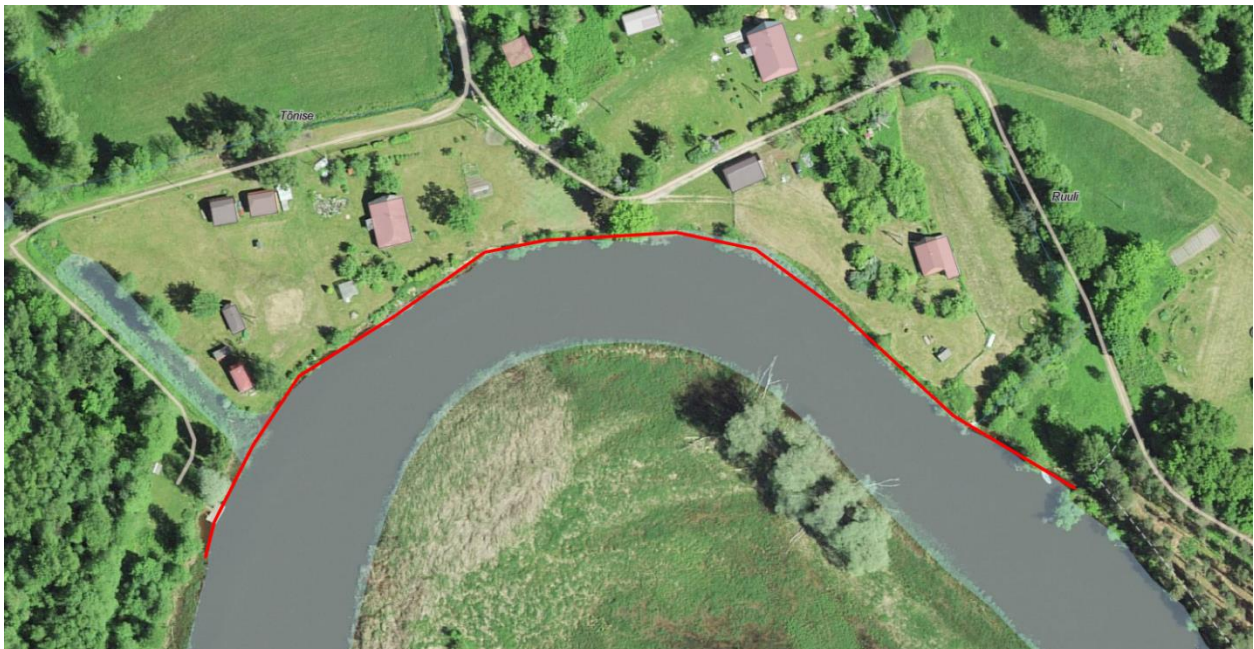
Euroopa Komisjon valmistas ette direktiivi, millega seatakse taastuvenergeetika arendused ettepoole teistest eesmärkidest, s.h. looduskaitsealadest ja sisuliselt loobutakse detailsemast keskkonnamõtjude hindamisest planeeringutega valitud aladel erinevatele projektlahendustele. KeA andis 08.06. oma seisukoha Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumile, et Eesti praegune õigusruum sellist planeerimist ja arendust ei võimalda ning KeA ei saa sellise lähenemisega ka nõustuda.

Eelmisel KOKO-l plaaniti Alam-Pedjale külla kutsuda keskkonnaministrit, kes on hetkel asendatud maaeluministri Urmas Kruuse vastu. **Ootame küllakutse esitamisega kuni püsivama ministri tööle määramiseni. Siis kutsume Alam-Pedjale KeA peadirektori jt juhid, et tutvustada ala väärtusi, võimalusi ja probleeme. Selleks paneb KOKO öla alla ning aitab**

kokku panna ning läbi viia mitmekesise programmi – soo taastamisalad, vanajõgede avamine, jõesängi taastamine, kalastiku seire ja taasisustamine, pool-looduslike koosluste niitmine ja karjatamine, loodusharidus.

2. Emajõe kaldakindlustusest Palupõhja külas – **Kaili Viilma**, vastukaja **Elva vallalt**.

Kaili Viilma uuris jaanuaris 2022 AS Kobraselt (hüdroinsener Erik Kõnd), milline võiks üldse olla lahendus Palupõhja külas Emajõe kalda kindlustamiseks, et invasiivliik ei leviks, ei tekiks erosiooni tõttu pääsetöö vajadust, tee ja eramaaomand ei häviks jne. Saime *Palupõhja külas Emajõe järsust paremkurvist tingitud erosiooni mõju vähendamise võimaluste hinnangu*. Ekspert hinnangu koosseisus tuleb teostada Emajõe voolusängi ristlõigete mõõtmine maksimaalset 25 m sammuga (väliskurvist mõõdetuna) vähemalt 350 m lõigul (väliskurvist mõõdetuna), samuti Emajõe voolusängi ristlõigetel voolukiiruste mõõtmine ca 2,5 km lõigul (Palupõhja külast 1 km ülesvoolu ja 1,5 km allavoolu). Voolukiirused ristlõigetel tuleb esitada iga 500 m järel. Ekspert hinnangus tuleb esitada hinnang erosiooni peatamise võimaluste kohta (erinevat tüüpi kaldakindlustuste võimalikkus, Emajõe õgvendamine jne) ja esitada erinevate variantide ligikaudne maksumus. Hinnangu maksumus ligikaudu 9000 € + km (**10 800 eur**).

31.01.2022 saatis KeA maaomanikele, s.h. Elva vallale, RMK-le, Palupõhja looduskoolile olukorra selgituse ja palve hiljemalt 14.02. teada anda, kuidas nad on valmis probleemi lahendusse panustama ja milles näevad nad enda rolli lahenduse leidmisel. 15.02. saatsime meeldetuletuse ja palve Elva vallale veel kord oma seisukohta kaaluda.

Vastused:

1. **KeA** - ei saa sisekontrolli kinnitusel ekspert hinnangu tellimise kulusid enda kanda võtta, kuna tegemist pole looduskaitsealises vajaliku tööga (m.h. on invasiivliikide leviku tõkestamine maaomaniku kohustus).
2. **RMK** - tegemist eelkõige inimeste vara ja tervist ohustava probleemiga, looduskaitsetööna me seda hetkel ei näe.
3. **Elva vald** - hetkel (s.o. 14.02) ei ole vallavalitsusel rahalist võimekust kõnealusesse probleemi vajalikus mahus panustada (puuduvad eelarvelised vahendid). On SA KIKist uuritud erinevate toetusmeetmete kohta, kuid hetkel ei ole avatud ühtegi sellist toetusmeetet, kuhu vald saaks oma taotlust esitada ja läbi selle kaldakindlustamisega tegeleda. Ollakse valmis KeA ja kohalike elanikega ühiselt antud teemat arutama ja lahendusi otsima.

4. **Palupõhja looduskool** – valmis panustama 750 € (+km)
5. **Tõnise kinnistu omanik** – valmis tasuma kuni poole summast, kui lubatakse raiuda 6,5 ha metsa (proportsionaalselt lubatud raiemahuga).

Tiina ja Robert Oetjen: Kallast mõjutab nii lainetus kui ka kõrgvesi.

Jaak Volmer ja Pille Tammur: Ei ole nõus jõe õgvendamisega.

Robert Oetjen: Tahaks siiski hinnangut, mida peaks tegema, et olemasolevat kaldakindlustust uuendada või parandada, kunagi riigi paigaldatud kindlustuse korrastamine peaks olema siiski riigi probleem. Külal on üks maakividest kaldakindlustus juba tehtud.

Elva vald: Kuna tegemist on riikliku veekoguga, siis peaks siiski riik panustama, KOV on valmis ka panustama, aga sooviks enne reaalselt tegevusplaani. Vaja poleks mitte ekspertiisi, vaid kohe projekti. Veekogu omaniku vastutus peaks olema see, et tema kinnisasi ei kahjustaks naaberkinnistuid.

Otsus: 1. KeA uurib veel kord, kas ja kust oleks võimalik tegevusele rahastust leida (Maa-ametilt, Veeteede ametilt).

2. Uurida kunagiselt kaldakindlustuse rajajalt olemasoleva kaldakindlustuse korrastamise võimalust.

3. AP niitude majandamise (s.h. teede ja Jaago kinnistu puiskarjamaa) probleemidest –**Viljar Ilvese ja Robert Oetjen**, vastukaja RMK-st **Priit Voolaid**'ilt ja KeAst **Ragnar Kapaun**'ilt.

Viljar Ilves: Luhateed vajavad jätkuvalt füüsilisi tõkkeid, et need ei meelitaks liiklejaid. Teede mahasõidud on juba rikutud. Valmis ise füüsilised tõkised (betoonblokid) panema, aga vaja ka sildid panna. Kuidas edeneb siltidega, mille ettepanek sai KeA-le saadetud?

Piret Valge: Siltidele pole veel lahendusi leitud.

Malle Oras: Piret Valge saatku infosildi sisu RMK külastuskorraldusele ja kujundame ning paigaldame sildid ära, kui need on kaitsekorralduslikult vajalikud.

Leho Luigujõe: Siltidest pole Matsalu näitel kasu, kui pole järelevalvet.

Priit Voolaid: Nasja, Koosa, Kirna ja Kämara tee otsa ehk luha mahasõidu lähedusse viimase sobiva parkimiskoha juurde võib põhimõtteliselt panna tõkised. Koos maahooldajaga vaadatakse tõkiste asukohad üle.

Viljar Ilves: Kirna teeääre parklas on prügi ja sinna on veetud mädasid palle, mis ei kuulu praegusele maahooldajale.

Priit Voolaid: Edastab vastava info RMK metsaülemale, et prügi vajab koristamist.

Viljar Ilves: Eelmise KOKO-l tõstatatud probleem, et Kirna metsastunud raja osa tuleks uuesti lahti lõigata, et PLK piiri ei peaks nihutama matkaraja arvelt, on lahendatud ja piisavalt hoolduskõlbulik (osa karjatatavat ala on ka väljaspool PLKd). Reaalse olukorra järgi peaks PLK piire isegi laiendada. Rada võiks minna sealt, kus kunagi on rada kulgenud.

Malle Oras: Ilmselt rada päris vanasse kohta tagasi ei saa.

Piret Valge: Kirna rada tuleks pidevalt ja piisavalt hooldada, võsastumine on väga intensiivne, vaated sulguvad ja raja kõrvale ladustatud võsa on kole.

Priit Voolaid: Sel aastal on RMK-l plaanis kallastel võsa eemaldamine ja vaadete avamine.

Viljar Ilves: Raja hooldusel paluks puid mitte PLK-le langetada.

Viljar Ilves: Eelmisel KOKO-l tehti ettepank, et riik peaks kindlasti niitude seirega jätkama ja laiendama seiret ka varasema ja hilisema niitmise katsetamisele. Teadaolevalt valmistas EMÜ ja Indrek Melts mingit seiret riigi poolt ette, aga tulemust pole teada. Alam-Pedja suuremad hooldajad toetavad hetkel ise seiret. Maha on märgitud 40-50 taimestiku püsiruutu (seiraja Jaak-Albert Metsoja), nüüd püütakse ka 15 m kõie lohistamisega maaspesitsejate pesi leida. Esmalt

Kärevere kraavitud ala peal, teine aktsioon oli Ilmatsalu luhal. Ca 5 m metsa äärest tõusis lind pesalt lendu, leiti kolm koorunud muna ja üks tibu. Leiti ka kolm tikutaja pesa, kusjuures üks lind läks pesalt lendu pärast kōie ülelibisemist. Järgmisel aastal oleks huvi sellist seiret korrata.

Leho Luigujõe: Kōis lohiseb üle rohu, mitte vastu maapinda, ja lindudele see kahju ei tee.

Ragnar Kapaun: EMÜ uuris heksli lagunemist, kuid KeA tellis ka suure uurimisprojekti metoodika ja vastava 5-aastase uuringu lähteülesande hinnapakumise (niitmisajad, mullaelustik, hekseldamine, niitmine), mis osutus kordades suuremaks kui selleks eraldatud raha.

Leho Luigujõe: Käimas on riiklik linnustiku seire, mis Alam-Pedjal algab sel aastal ja kestab kindlasti ka järgmisel aastal; seire ei saanud alata enne viimaste lindude saabumist (ca nädal tagasi) ja peab tehtud olema 20. juuniks. Lisaks tellis KeA tõesti metoodika, kuhu sai panustatud ja pakutud, et saatjatega lindude andmete alusel tuleks valida uurimisalad. Metoodika on valmis ja see koostati teaduskirjanduses avaldamiskõlbulikuna. Aga selle metoodika rakendamine osutus väga kalliks. Metoodika kohaselt on ette nähtud igal uurimisalal ka erinevate niitmisaegadega katseid (linnustiku jm. liigigruppide seisukohast). Vaja saada ka hooldajad koostōole, aga selline eksperimenteerimine on kallis.

Kaili Viilma: Kōisib eelmise aasta eelarvejāakide kasutamise võimalust niidu-uuringute läbiviimiseks.

Ragnar Kapaun: Peab ka selle suve veel Alam-Pedja niiduhuolduse kava visiooni koostamiseks võtma. Vaja on spetside sisendeid ja suurde LIFE IP-sse sai pandud 2023. tähtajaks, aga plaanis siiski sellel aastal valmis saada.

Viljar Ilves: Palupõhja küla puiskarjamaa Jaago kinnistul määrati metsaks 1990datel kaardipõhiselt.

Ragnar Kapaun: 2021. aastal loeti see korduvinventuuril siiski soo-lehtmetsaks kogu suurel alal, kuigi 70-datel oli veel põõsastik. Plaanib sel teemal edasi minna ja taotleda siiski PLK taastamist. Ka siia kavandatud tee sai paigutatud läbi koosluse ja puiskarjamaade taastamisel oleks tee juba õiges kohas.

Robert Oetjen: Külalooduse seisukohast on alal siiski muud potentsiaalis, seal on palju erinevaid kooslusi.

Ragnar Kapaun: Ettepanekut Laashoone metsasihile luhtade juurdepääsutee rajamiseks pole veel tehtud, kuna pool sihiteed on praegu kasutatav, aga poolele võiks rajada samasuguse läbilõikega tee nagu Palupõhjal (ilma kraavideta ja väikese – tugevdatud pinnas, tekstiil, kiht kruusa). Nädala jooksul peaks info liikuma saama.

Arvi Põldaas: Sügisene tee-ehitus sattus kõige vihmasele ajale ja kahjustati niitude kamarat. Kevadisel ülevaatusel oli pilt nukker ja 2/3 hooldusalast pole võimalik nõuetekohaselt hooldada, kuna Pedja luhta ei pääse, Põltsamaa äärsele luhale puudub samuti juurdepääs. Lõiguti on uus rajatud tee väga võimas, aga varasemad teed on lõhutud ja pinnasteed hävitatud. Väga kuiva ja kuuma suvega on võimalik ehk ala lihtsalt niita, aga pallijaga pole võimalik minna ega heina ära tuua.

Priit Voolaid: Tōöd pandi halbade ilmastikutingimuste tõttu seisma, tōöd on praegu on lõpetamata; läbipääs oli enne tee ehitamist juba porine ja hooldaja oli oma traktoritega kinni.

Arvi Põldaas: See pole tõsi, seni sai ju hein välja veetud ja vedamiseks otsiti alati sobivam aeg. Eelpool rāagitud luha otsetee puhul piisaks tõesti vaid kanga, kärje ja killuga kindlustatud tugevdatud juurdepääsust. Nii langeks ka seniste teede kasutuskoormus.

Priit Voolaid: Jan Ruukel ja Priit Voolaid plaanivad võimalikult kiiresti koos maahooldajaga ala üle vaadata, et leida lahendused juurdepääsude korrastamiseks. Kirna juurdeehitus vaadatakse ka üksiti üle, kus esimene ots tuleks maahooldaja (Viljar Ilves) hinnangul korrastada.

Arvi Põldaas: Tahaks ka linnuseiresse panustada.

Viljar Ilves: Tee-ehitajaga peaks ka rāākima, miks on Kāmara luhas pinnast kooritud.

Arvi Põldaas: RMK ehitusjärelevalve peaks oluliselt rangem olema, siis poleks ka jamasid.

Priit Voolaid: Alati pole süü ka ehitajal, vaid teistel kontrollimatutel teekasutajatel.

4. Alam-Pedja järelevalve pilgu läbi (s.h. Emajõe talgutest) – **Tanel Tärna**

Alam-Pedjal on kaebuste arv vähenenud, Reku kandis ikka liigutakse ja telgitakse, klassikalised kalapüügirikkumised – mõned on ka karistada saanud. Emajõe kallaste koristuskampania viidi läbi, prügi kogunes päris palju, aga tundus, et olukord on siiski varasemaga võrreldes veidi parem. Ehk ikkagi sildid ja märgid mõjuvad. Vanad sildid on üsna luitunud, aga enamasti alles. Levinuim prügi oli kalasööda karbid. Jätkuvalt on tööjõu puudus, peamiselt ollakse reaktiivsed.

Käimas on latika ja koha kontrollikava, kus on väljas tugevdatud jõud. KeA tahaks rohkem jooksvat infot otse järelevalvele ja helistatagu otse Tanel Tärnale – 5334 5983.

Viljar Ilves: Rippsilla otsa Kirna rajal on tehtud soolak. Võib asukoha täpsustamiseks ühendust võtta (Tanel Tärna võtabki).

Malle Oras: Alam-Pedjal peaks olema uued sildid paigaldatud.

5. Rohunepi 2022. a seire plaanidest – **Leho Luigujõe** - ja ettepanekutest kaitse korraldamiseks - **Viljar Ilves**

Selle aasta rohunepi seire käigus inventeeritakse 33 rohunepi mängupaika Matsalus, Soomaal, Alam-Pedjal ja Mustjõel. Suhteliselt hea seis on sellel aastal Alam-Pedjal, kus mängud on aktiivsed. Väga halb seis on Matsalus, Soomaal ja Mustjõel, kus mängud on praktiliselt tühjad. Võimalik et põhjuseks on pikaleveninud külm kevad, kuid arvatavasti on siiski tegemist valede hooldusvõtetega (liiga intensiivne hooldusskeem).

Teine suurem ettevõtmine sellel aastal on rohuneppide elupaigauuringud, mille käigus on 13 lindu varustatud GPS-GSM saatjatega. Plaanis on külastada kõiki saatjatelt saadud nn rohunepipunkte ning teha nendes kohtades elupaigakirjeldus.

Karjatatavatel aladelt kaovad mängud ära, küll aga minnakse sinna toituma. Seega tuleks mõnes kohas eksperimendi käigus mängupaigad karjamaadel elektrikarjusega ära piirata. Pärast mängu lõppu võib elektrikarjused maha võtta.

6. RMK külastuskorralduse ja loodushoiutööde plaanid 2022. aastaks ja 2021. a tehtu – **Malle Oras** ja **Priit Voolaid**

Malle Oras: Külastuse mõjusid hinnatakse RMK lõkkeplatsidel tallamise tuvastamiseks, radadel mõjusid ei hinnata. Muidu uuritakse pigem külastusmahtusid ja külastajate meelsust. 4 lk küsimustikku on külastajatele liig, aga Alam-Pedja külastajate uurija Sulev on väga tubli ja visa. Selli-Sillaotsa raja kohta on üldised positiivne tagasiside, Kirna raja hooldus on murekoht. Pikknurme sild sai seal uuendatud, rööpad tuleb veel likvideerida. Mõned külastajad laidavad, mõned kiidavad väga Kirna looduslikku olukorda, aga püütakse sel aastal võsaga tegelda. Katkised lauad vahetatakse.

Piret Valge: Altmetsa lõkkekoht on kehvast seisust ja vajab kohendamiseks.

Malle Oras: Katus Altmetsal peab, sai juba 5 aastat tagasi parandatud. Selli-Sillaotsa infosildid said parklas (s.h. ka Kirnas) uuendatud, infosiltide katused uuendatakse. Eelmisel aastal oli Selli rajal 24 tuh. külastajat. Soosaartele on panemata pingid, aga äkki jõuab. Rajal asuv teave vajab uuendamist. A. Ader on varasemate tahvlite koostaja.

Piret Valge: Siltidega on alustatud, aga vajab otsustamist, kas jätkata vana stiili (soode arenguetapid jms) või lisada uusi jutte/infot. Kui kellelgi on koduloolisi jutte, siis võiks need Piretile edastada.

Arne Ader: Juhani Püttsepp on Alam-Pedja jutte koondanud ja sealt võiks küll materjale võtta.

Leho Luigujõe: Kärevere nepimängu sildi koos kõigi reeglite ja piirangute infoga võiks taastada, kuna niikuinii kogu maailm teab selle asukohta. Liigi kaitse tegevuskava kohaselt võiks olla üks tähistatud nepimäng Käreveres, üks Soomaal ja üks Matsalus. Ja iga silt võiks spetsiifilisi kooslusi ka tutvustada. Vanalt Kärevere sillalt võiks luhale vaate avada ja paar puud selleks maha võtta.

Robert Oetjen: Kas Selli-Sillaotsa parklate osas on mingeid arendusi plaanis?

Malle Oras: Seda otsustati eelmisel aastal KOKOs, et parklaid juurde ei tehta. Kui on siiski mingi kindel tellimus ja nõue, et peab ikkagi tegema, siis RMK arvestab sellega, aga praegu parklaid ei tehta.

Libe: Probleemiks on jätkuvalt see, et külastuse tegelikke keskkonnamõjusid ei hinnata.

Robert Oetjen: Kas külastusuuringud on alapõhised?

Malle Oras: Külastajate küsimustik on üldine, üksikuid kohapõhiseid kommentaare ja ettepanekuid tehakse (nt. pinkide vajadus). Prügistamise probleemi üldiselt Sellil pole. Prügi probleem on seal, kuhu autoga pääseb.

Viljar Ilves: Alam-Pedja on paraku prügi täis, s.h. luhtadel.

Priit Voolaid: Kirna rada ja Viljari loomad on väga toredad. Matkarajal hoitakse vaated kallastel avatuna. PLK-del on mahukamad taastamistööd lõppenud. Sel kevadel läksid mitmed uued alad renti Pikknurme jõe kaldal, mis olid kehvas seisus – 37 ha erinevate tükkidena. Liigendatud luhad, mis taastamise järel saavad tore maastik olema. Võetakse karjatamisse.

Leho Luigujõe: Eelmisel aastal mängisid Pikknurme karjatatavatel aladel neli neppi kaskede all.

Priit Voolaid: Taastatavad alad tulevad teisele poole jõge, loomad aetakse läbi jõe. Laashoone tee on lõpuni tegemata ja töö vastu võtmata. Palupõhja luhatee projekt peaks olema valmis, aga millal ehitusse jõutakse, pole hindade kallinemise tõttu teada. Aiu-Koosa ülepääs peaks siiski moel või teisel lahenema (mobiilset ei tule), Nasja ülepääs on projekteerimisel, kuid millal tegemisse jõuab, pole veel teada.

Viljar Ilves: Kas Aiu taga võib taastama ehk hekseldama hakata (ca 80 ha lisanduvaid alasid)?

Priit Voolaid: Päril kindlasti lubada ei saa, aga võiks siiski taastama hakata. 2,5 a pärast võiks juurdepääsudega küll valmis jõuda. RMK vaatab oma objektidele kogu Eesti mastaabis, mõned Läänemaa sillaobjektid on väga kallid. Praegu koostatakse riiklikku märgade metsade kava, mille raames on plaanis taastada kraavide sulgemisega ka märgasid metsi. Alam-Pedjat puudutavad 2 ala – Laashoone ja Meleski. Taastatavad alad piiritletakse ja antakse siis projekteerimisse.

Jaak Volmer: Kas Alam-Pedja soosaarte vanu talukohti ei saaks võsast lahti hoida?

Ragnar Kapaun: Tahan sel aastal neil aladel ära käia, võtab Viljar Ilvese ja Jaak Volmeri kaasa.

Jaak Volmer: Mõned teede äärsed niidulaigud ja piirdekraavid võiks võsast puhtana hoida – metsised ei tule enam teele. Kui RMK oleks nõus, siis võiks 3 aastaga kõik niidulaikude teeääred võsast puhtaks teha.

Priit Voolaid: Selliseid kokkuleppeid teha ei saa, RMK-l on võsaraietöödel raamhanked. Talgute korras oleks põhimõtteliselt võimalik võsa eemaldada. Kui on väga väikesemahuline töö, siis on võimalik otselepinguid teha, aga kui alad on rendiala koosseisus, siis võib kokkuleppel rentnikuga võsa eemaldada.

7. Alam-Pedja juubeliraamatu plaanidest – Kaili Viilma, ettepanekud **Sven Začek ja Arne Ader.**

Kaili Viilma: 2021. a ostis KeA fotograafidelt 10 000 eur eest hulga Alam-Pedjal jäädvustatud kõrgekvaliteedilisi pilte. Koos kõigi maksudega on kuni aastani 2024. raamatu trükifaili tootmise

kulu prognoos veel **45 360 eurot**. Raamatu trükikulu oleks: 500 eksi trükk ca 11 356 eur, 3500 eur oleks 21 000 eur. 18.02.2022 toimus KeAs raamatu võimaliku rahastuse arutelu. KeA jaoks on probleem, et asutuse avalikkuse kaasamise ehk PR kulud on 2022. a vaid paar tuhat eurot. KeA pakkus välja, et rahastust võiks küsida Tartu linnalt seoses kultuuripealinna tiitliga või Hooandajast. Arutelu teemal, kuidas ja kes saaks raamatut toetada.

Otsus: Kaili Viilma teeb kirjaliku ettepaneku nii Tartu linnale ja RMK-le raamatu koostamist toetada.

Kaili Viilma: Kas saaks raamatus näidata ka looduskaitsete tööde tulemusi?

Arne Ader: Töid ei näita, küll aga tööde tulemusi.

8. Vaba mikrofon

- Palupõhja piirkonnas võib **Emajõe kiirusepiirangu märgid paigaldada** ja jõkke kukkunud pajud koristada (*Elvi Narits*)

Seati kahtluse alla märkide toimivus, kui pole järelevalvet. Pajude koristamine on Veeteede ameti ülesanne.

Otsus: Kaili Viilma teeb kirjaliku ettepaneku Veeteede Ametile lisamärkide paigaldamiseks ja mainib ka pajude koristamise vajadust.

- Kas teeme KOKOga mingi ühise ürituse? Nt. 2. juulil pärandniitude päeva tähistada? 7.-10. juuli on suvekool Palupõhjas puisniidu niitmiseks käsitsi vikatiga. Laevareis Palupõhjust ülesvoolu ja Pede alguseni (Pedia ja Põltsamaa liitumiskohta) – see sobiks sügiseks?

Otsus: Pakume listis ideid välja ja KeA püüab toetada.

KOKKUVÕTE:

1. Ootame Alam-Pedjale küllakutse esitamisega kuni püsivama keskkonnaministri tööle määramiseni. Siis kutsume ka KeA peadirektori jt juhid, et tutvustada ala väärtusi, võimalusi ja probleeme. Selleks paneb KOKO öla alla ning aitab kokku panna ning läbi viia mitmekesise programmi – soo taastamisalad, vanajõgede avamine, jõesängi taastamine, kalastiku seire ja taasasustamine, pool-looduslike koosluste niitmine ja karjatamine, loodusharidus.
2. KeA uurib veel kord, kas ja kust oleks võimalik Palupõhja külas Emajõe kaldakindlustusele rahastust leida (Maa-ametilt, Veeteede ametilt), samuti uurib kunagiselt kaldakindlustuse rajajalt olemasoleva kaldakindlustuse korrastamise võimalust.
3. Piret Valge saadab niiduteede infosiltide sisu RMK külastuskorraldusele ja seal kujundatakse ning paigaldatakse sildid ära.
4. Nasja, Koosa, Kirna ja Kämara tee otsa ehk luha mahasõidu lähedusse, viimase sobiva parkimiskoha juurde, võib põhimõtteliselt panna tõkised. Koos maahooldajaga vaadatakse tõkiste asukohad üle.
5. Priit Voolaid edastab info RMK metsaülemale, et Kirna parklasse kuhjatud prügi ja mädanevad heinapallid vajavad koristamist.
6. Kaili Viilma küsib KeA eelmise aasta eelarvejääkide kasutamise võimalust niidu-uuringute läbiviimiseks.

7. Ragnar Kapaunil on plaanis Alam-Pedja niiduhuolduse kava selle aasta lõpuks valmis teha.
8. Ragnar Kapaun töötab edasi sel suunal, et Palupõhja küla Jaago talu puiskarjamaa saaks taastatud oma kunagises mitmekesisuses PLK-na.
9. Ragnar Kapaun saadab RMK-le ettepaneku rajada Laashoone metsasihile luhtade juurdepääsutee samasuguse läbilõikega tee Palupõhja tee (ilma kraavideta ja väikese – tugevdatud pinnas, tekstiil, kiht kruusa).
10. RMKst Jan Ruukel ja Priit Voolaid plaanivad võimalikult kiiresti koos maahooldajaga Laashoone luhateed üle vaadata, et leida lahendused juurdepääsude korrastamiseks. Kirna tee juurdeehitus vaadatakse ka üksiti üle.
11. KeA tahaks rohkem jooksvat rikkumiste infot otse järelevalvele ja helistatagu otse Tartumaa büroo juhule Tanel Türnale – 5334 5983
12. KeA keskkonnaharidus uurib Alam-Pedja siltide tarbeks Juhani Püttsepa kogutud lugusid, aga alati võib lisaks saata.
13. Kärevere nepimängu sildi koos kõigi reeglite ja piirangute infoga võiks taastada, sarnased sildid võiks olla Matsalus ja Soomaal – Piret Valge uurib võimalusi.
14. Aiu taguseid luhtasid võiks sel aastal taastama hakata, kuna RMK jõuab eelduslikult 2,5 aastaga juurdepääsud rajatud.
15. Ragnar Kapaun külastab 2022. a koos maahooldajatega Alam-Pedja soosaarte vanu talukohti, et uurida seal maahoolduse korraldamise võimalusi.
16. Kaili Viilma teeb kirjaliku ettepaneku nii Tartu linnale kui ka RMK-le raamatu koostamist toetada.
17. Kaili Viilma teeb kirjaliku ettepaneku Veeteede Ametile täiendavate kiiruspiirangu märkide paigaldamiseks Palupõhja ja mainib ka veest pajude koristamise vajadust.
18. Kõik mõtlevad ja pakuvad Alam-Pedja listis ideid välja, millised ühiseid väljasõiduüritusi võiks Alam-Pedja koostöökoguga korraldada.

Lisad:

1. Osalejate nimekiri

Protokollis

Kaili Viilma